

AUGUSTINUS CASTRUS.

Non nisi cum moerore, ac lacrimis manum admovemus clarissimi hujus viri describendae imagini, quem sexagenario majorem, multis autem nominibus aetate longiore dignum, abhinc die quinto subita mors intercepit. Hic nobis longo tempore dux consiliorum, in dubiis lumen, in calamitosis perfugium, in optimis doctrinis digito velut monstrandis Magister, in his vero lucubrationibus, quibus illustrium Mexicanorum vitas conscripsimus, tum censor aequae gravis, et prudens, tum fons purissimus, et copiosissimus, a quo plura derivavimus. Ac sane quo ipso die fatum ei proximum impendebat, mane fuimus apud eundem longiusculi, ut postrema lucubrationum nostrarum adversaria reciperemus; et percontanti, num opusculo coronis fuisset imposita? neminem a nobis describendum superesse, respondimus. Nesciebamus enim, post horarum modicum a nobis avellendum tam praeclearo merito virum, cujus et religiosam vitae rationem intima necessitudine noveramus; et felicissimam naturam, ab eaque dotes innumeras plurium annorum intervallo suspexeramus; et incredibilem in omnibus fere doctrinis eruditionem prosecuti admiratione fueramus; et complura elegantissime scripta, summo cum gaudio,

dio, nec modico emolumento legeramus; et eximia in litterariis gesta, gloriososque sudores partim nosmet videramus, partim a vigiliarum suarum monumentis argumentari potueramus; et mirabilia, salutariaque effata, quibus ejus colloquia nunquam non abundabant, fere ad ipsius postremum suspirium collegeramus. Nulla certe injuria temporum a nostra memoria obliterabit Augustinum Paulum Castrum, cujus amicitia, et necessitudo nobis fuit in Christiana philosophia, litterarumque rebus eximie benefica.

Patrium solum habuit Cordubam, quod oppidum, in totius Novae Hispaniae fertilissimis, atque amoenissimis, famosi montis Orizabae radices ad Orientem solem fere attingit. Anno 1620. excitata fuit Corduba, Decurionibus ingenuae nobilitatis ad eam immisis, quam et Philippus III. Hispaniae Rex multis honoribus insignivit. Ab hoc felicissimo, et salubri solo pretiosae merces Mexicum importantur; interque alia saccharum, et tabaccum optimi generis in magno commercio sunt. In ejus oppidi patritiis Decurionibus Dux fuit, et quasi primus Conditor, Ildephionsus Arevalus Galvanus, Petri Leonis Garaviti, sanctissimis moribus, et notissima probitate Pontificis Guadalaxarensis in Novohispanis, avunculus: ab hoc Arevalo tum per mares, tum per foeminas natu majores, et ipsa natu major, veniebat Ignatia Tembra Simanes, nobilis puella, quam sibi matrimonio copulavit Franciscus Perezus Castrus,

vir Gallaicus, natalibus ita illustribus, ut Comites Lemos, Villa-Marinios, et Garcii-Perezios cognatione attingeret; quod ex litteris publici Scribeae fide subscriptis etiam hodie liquido constat. Extabant pariter ante paucos annos litterae Petri Castri, cui titulus honoris erat *Dux de la Conquista*, Praetoris ab Rege in Mexicanis; quibus in litteris Praetor iste, Francisci Perezii Castri cognatum sese dicebat, et pluribus confirmabat. Nec modici fuit honoris Francisco Castro, quod ad Equites Divi Jacobi sponte fuerit cooptatus; quem tamen honorem vir frugi, et modestissimae temperantiae recusavit. Ab his generosis Parentibus quinque prodire filiae, quarum quatuor Jesum sibi sponsum in Angelopolitanis Virginibus elegerunt; una vero, morbis innumeris vexata, contubernaliibus chara superest in Christianae patientiae documentum: filii vero fuere quatuor; quorum secundus ad Franciscanos Coenobitas, qui sub Divi Ferdinandi nomine strictiorem colunt observantiam, confugit, ac fere ante triennium vitam posuit; primus, tertius, et quartus in Societate meruerunt. Omnium natu maximus fuit Augustinus, cujus honestos mores, amabilem urbanitatem, doctrinaeque praestantem admodum excellentiam aggressi sumus describere.

Cordubae natus nono Kalendas Februarias, anno 1728, jam a puero mentem explicuit minime vulgarem, et quae plane videbatur, fore, ut in patriae sapientibus emineret, si ab agricola industrio solum illud natura fertile colere-

leretur. Ejus vero Pater omnino fuit gnavus, et industrius, tum in aliis, tum potissimum in hac parte institutionis filiorum: vir enim fortunae bonis opulentus, et litteris admodum ex cultus, depingi sibi curavit, atque ordine distincto per totam domum collocari magnas tabulas, quae tam clare, quam magnifice repraesentarent oculis, quidquid historicum est in sacris codicibus a *Genesi* usque ad *Apocalypsim*: has vero magnas tabulas intersecabat alia breviorum tabularum series, in quibus cerneret virorum imagines, qui proxime depictam historiam luculentius explanaverant. Pro quibus laboribus, ingentis quidem sumptus, laudatissimam Ibarrae manum adhibuit; qui sane Ibarra, quod Italis olim Corregius, erat tum temporis Mexicanis. Quam nobile prae sericis peristromatis, prae crystallis, et auro, prae fumosis majorum imaginibus ornamentum! Et profecto quamlibenter incurrimus in hanc memoriam, ejusque similes, quae pertinent ad docendum; quo potissimum sine historia delectatur. Ita quidem tenellus adhuc Augustinus, quolibet oculos domi converteret, in sacram eruditionem incidebat; et Pater ejus in omnia filiorum dicta, et facta incredibiliter intentus, nullam praeterlabi sinebat occasionem, ut Divinam historiam, quam oculis intuebantur, ad eorum captum enuclearet. Quod si quis illorum, ut ejus aetatis est, percutere fratrem auderet; ad Cainum, et Abelem e vestigio vocabantur; et exteritibus alter Caini exemplo, alter Abelis nomine

mine laudatus, ille ad emendationem, hic ad patientiam, uterque ad fraternum amorem excitabatur. Ita passim ad omnem vitae consuetudinem in illo depictae sacrae historiae velut gymnasio puerulos suos Franciscus Castrus erudiebat. Quod quidem Augustino, cui profunda rerum meditatio fuit in praecipuis amoribus, tantum attulit emolumentum; ut, vix infantia deposita, scriptores illos, qui sacris rebus calami praestiterunt, satis jam nosceret; Divinam historiam copiose narraret; ac seriem eventuum ab orbe condito, quoad in illa aetate mens potest, mirifice memor explicaret.

Habuit etiam Augustinus ab optima Parentis educatione, quod legere ut disceretur, primae utilitatis libros accepit: atque ita puer elementarius volvit, nec ab ejus memoria temporum injuria delevit, Fleurii christianam institutionem, Christiani Andricomii annales, Bossueti sermonem de historia, idque generis alios, qui et animum ad virtutes informarent, et mentis curiositatem titillarent. Quam sane curiositatem, quae miris progressibus explicabatur in puero, totis conatibus accuratissimus Pater fovebat: nam et promptas dabat aures, et facili explanabat, quidquid ab Augustino interrogaretur; et quidquid laborandum occurreret, domi deferebat opifices, quos puer, omnia discendi cupidus, adibat, instrumenta tractabat, eorum nomina, et usum percontabatur, patientissimus testis laborantibus aderat, operaeque sponte se praestabat. Sed potissimum natura fere-

ferebatur in artem delineandi, quae puerulo saepe fuit longarum horarum oblectamentum; et cujus eam perfectionem, nondum adolescentia deposita, consecutus est, ut ejus obumbrationes, quibus interdum subcisivas horas in Seminario Mexicano tribuebat, a manu pictoris, longa exercitatione consummati, viderentur. Quo quidem in genere, praeter alia multa, magni fuit aestimata Divae Catharinae Virginis, pro Christo mortem subeuntis, venustissima tabula; quam animi causa delineavit; et quam in lares paternos dono missam, nec levis meriti judicatam ab artis peritis, Pater ejus in domestico sacello collocavit, et usque ad interitum in charissimis custodivit. Nos profecto, quanta in his esset manus facilitate, saepe fuimus oculati testes; et praecipua cum admiratione vidimus obumbratam ab ipso pulcherrimam imaginem Thomae Mori, Britanni religiosissimi, et multis nominibus famosi. Latinitatis Magistrum habuit Ignatium Garciam Tobarem; a quo quidem, in domestico umbraculo, cuncta intelligente, praeunteque institutionibus Francisco, tantam in ejusmodi re doctrinam exhausit, ut modico postea sudore summam latini calami elegantiam adeptus sit. Josephus Carballosa, qui navis Gubernator in regia classe fuerat, rem Francisci domesticam ea tempestate administrabat; a quo primum instrumenta nautica, pluraque, quae sunt maris, novit id aetatis Augustinus: ab eodem, et a Parente (qui fuit rerum ejusmodi scientissimus) primas Cos-

Cosmographiae notiones nactus est, tabulasque et globos geographicos, iisdem ducibus, audivit, et sedulus pertractavit. Hac etiam aetate Toscam Augustino Franciscus obtulit; non certe ut sublimem ejus doctrinam omnino comprehenderet; sed ut curiose volvere, ac magnificare, sibi que familiaria reddere Mathesis elementa, quae scientia est utilissima, tenellus inchoaret. Accedebat ad Augustini perfectissimam institutionem, quod quotidie in domum ejus confluebant Didacus Calderonus Velardius, Andreas Perezus Velascus, Athenogenes Morales, Joannes Barcena, Josephus Tembra, pluresque alii pari magnitudine noti, ac laudati viri, quorum erant honestissima, et urbanissima, et plena litteris colloquia; quibus interesse cum delectaretur Augustinus, in primo aetatis fervore gravem in loquendo virorum maturitatem condidit. Atque hinc nihil est mirum, puerum istum anno aetatis undecimo, plurimum artium, et scientiarum notiones, atque ingentem, ut erat tantulus, eruditionem habuisse; nec longo annorum ultra sexaginta intervallo lusoriis chartis, quas fere non novit, aut aliis ejus furtivis ludis operam dedisse; nec tempus unquam incassum contrivisse; nec alias fuisse bullatas ejus nugas, nisi cursum, et similia, quae corporis vires exercent, et ingenuam honestatem non dedecent. Consulto longiusculi fuimus in Augustini pueritia depingenda, quoniam ex iis plane fuit, qui morum elegantiam, et scientiarum studium a domestica consuetudine derivant;

runt; quemadmodum Laelios, et Mucios, et Julios, et Gracchos, ajebat Tullius, quasi haereditario jure latinam proprietatem, et venustatem accepisse. Utinam et haec plures legant, qui Franciscum Perezium Castrum in filiorum institutione velint imitari! Quantam Reipublicae utilitatem! Quanti cives et honesti moribus, et praeclari litteris, et excellentes urbanis veneribus, et conformati ad patrium bonum educarentur!

Ita demum ad optimum doctrinarum saporum instructus Augustinus, aetatis anno duodecimo in Solem, et pulverem prodiit, Angelopolim immissus, ut procul a paternis delitiis mundi theatrum agnosceret; atque inde post paucos menses translatus Mexicum, ut in Divi Ildephonsi alumnos adscriberetur, et in publico gymnasio philosophiae vacaret. Ab iis autem, quibuscum familiariter egerat Angelopoli, tantas ingenii sui laudes audierat; ut puer, nondum satis cautus ad motus animi frangendos, ingenti suimet existimatione inflatus (ut ipse in postrema aetate ridebat nobiscum) ad Seminarium accesserit. Ab hac vero vana gloria, et a celebritate, qua fuerat ingenium ejus imprudenter amplificatum, plures illi contigerunt calamitates, et probra: nam et ipse barbaram dictatorum latinam, quam nunquam audierat, nihil cautus incusabat; et Seminarii Praefectus, vir quidem difficili natura, et austerrissimo rigore, plus a Castro, quam a caeteris, exigendum arbitratur. Sane quamfacilis

P. III. L. erat

erat Castrus, ut scripta, cum meditatus fuisset, comprehenderet; sed conceptis ex dictato verbis rem discere, cui labori nondum assueverat, omnino repugnabat. Hinc Praefectus assidue interminabatur, et rigida verba, et horridum supercilium adhibebat, et poenas non semel irrogavit: quod puerum ingenuum, delicate pudibundum, atque hactenus leni imperio, suavisque Parentum verbis institutum, adeo periculose fatigavit; ut parum absuerit, quin praecipiti furore in extremam ruinam concideret. Quod ne faceret (ut ab ipso intelleximus) una impedivit charissimi Patris recordatio; quem summo dolore opprimendum, neutiquam ignorabat, si, fuga sibi consuluisse filium, inaudiret. Post varios autem casus in auxilium venit Christophorus Escobarius, qui nota prudentia Rector alumnos gubernabat; et qui, suavitate comite, ad moderata consilia converti Castrum impetravit. Sed tempestate sedata, fluctus adhuc innumeri toto philosophiae curriculo permanserunt, qui exulceratum juvenis animum agitabant: nam et ab antea actis casibus pudor continenter urgebat; et, inusta segnis inertiae nota, quam certe non merebat, ad vastissimam ingenii mensuram extolli non potuit. Quantum interest, quibus consiliis ad pueros administrandos accesseris! Nec desunt Magistri, qui se se natos ad eorum institutionem perperam putent, si verbis asperis miseros exterrere, ac divexare noverint, et flagris abundanter utantur. Et interdum de moribus, et scientia duntaxat quaeritur,

ritur, ut Magister quis constituatur; de leni, aut difficili natura, de suavibus, aut asperis in gerendo Magisterio consiliis, ne cogitatur quidem inquiri. Plura quidem intelligunt, et animadvertunt pueri, quam vulgò creditur; atque in eorum animis, cum praesertim indole sunt ingenua, manet altissime repositum, quidquid de illis incogitanter pronuntiaveris. In his perpetuis fluctibus philosophicum stadium Castrus absolvit, magni quidem aestimatus ab ingenio; Magistro tamen, et aliis visus vix mediocriter profecisse. Cum autem, quod moris erat post exactam philosophiam, publicum subiisset periculum apud Academiae Doctores, tantam exeruit doctrinam, et tam insolitae laudes ipsi attributae sunt; ut ejus Magister, qui periculo praefuit, temperare ab lacrimis, et suavissimo gaudio non potuerit. Atque ita demum, quem locum honoris inter primos a Magistro, publice de suis auditoribus judicium dicente, non habuerat; ab Academiae Doctoribus, ex merito pronuntiantibus, praeter Magistri, et omnium opinionem adeptus est.

Emendatus a puerilis gloriolae titillatione, quam immodicae laudes in ejus animum intulerant, ad lares paternos restitutus est; ubi constitit menses aliquot, librorum lectioni jugiter, ac lubentissime intentus. Praecipuas vero delicias habuit in Tosca, sibi jam noto, et charo in paucis; quem ea tempestate dies, noctesque incredibili accurazioneolvebat, non modico Patris tum stupore, tum voluptate, quod

amplissimum, et ad grandia factum ingenium, tam efficaci studio, sciendique cupidine filius exornaret. Eo sane tempore tantum se, Tosca Magistro, fuisse illustratum, postea narrabat; ut ad nova doctrinae lumina quasi novus homo esset, ac fere suimet oblitus videretur. Tanti meriti filium, qui et natu major omnium erat, ut demonstravimus, domi retinere Pater ejus cogitabat; ut rem familiarem ab ea aetate curare condisceret. Ipse vero adolescens Mexicum remitti cum postulasset, ubi ad Divinam Scientiam informaretur; hoc etiam suavissimus Pater, quanquam non oppido lubens, indulisit. Mexicum ergo regressus, ejusdem Seminarii alumnus Theologiae vacavit; in quam tametsi sedulus incubuit ex praescripta caeteris disciplina, subcisivis tamen horis Tosca, et Feijovio, et similibus auctoribus delectabatur. Et convenerant, ut assolet, in Seminario plures alumni, quibus avide cupientibus eruditionem, se se Castrus adjunxit; confluebantque quotidie statis horis, ut hispanos libros castigati saporis legerent; ubi et tempus utiliter impenderent, et emendatum in litteris iudicium haurirent, et in patria lingua perficerentur. Quibus in conventibus, ad triennium protractis, legisse Castrus testabatur, pene omne, quod optimum, et exquisitissimum ad ea tempora Hispani patrio sermone posteritati commendarant. Opportuno tempore, Theologiae theses, quae primi honoris erant inter alumnos, publice defendit, Praeside Cajetano Turrio, quem alibi a doctri-

na, et virtute laudavimus, et cui Castrus fuit semper in charissimis. A quibus thesibus inolescere coepit nomen ejus, tanquam adolescentis mente clarissima, et omnino nati ad ingentem eruditionem.

Sed jam ante menses aliquot mundanis vanitatibus remittere nuntium ardentem desiderans, in Societatis adeundae propositum venerat. Christophorus Escobarius, tum temporis Provinciae Moderator, et peculiari benevolentia juvenem prosequabatur, et ejusdem Patrem antiqua necessitudine colebat: qui profecto Escobarius tametsi adolescentem istum ad Socios cooptari multis nominibus gauderet, id tamen executioni mandandum minime censebat, nisi Patris et scientis, et lubentis voluntas accederet. Pater vero filium hunc ab se divulgum iri prorsus negabat: non certe quod alieno ab Sociis esset animo; quoniam pro Societatis excitando Cordubae Collegio, vehementissime urgebat, ingentem pecuniae summam repraesentabat, et cumulationem censuum copiam pollicebatur. Negabat autem filium ab se divelli, quem tantis naturae dotibus, et industriae virtutibus instructum, destinaret sibi senectutis comitem, et solatium. Sed urgebat juvenis, a Numine vocatus in religiosam tenuitatem; emollitur constantia Pater; et Escobarius tandem, cadente sui Magistratus triennio, Societatis tironibus aggregat Augustinum; qui decimo octavo Kalendas Februarias, anno 1746, aetatis fere completo duodevicesimo, Tepotzotlani tirocinium

inchoavit. Magistrum sortitus est Josephum Bellidum, saepe a nobis cum laude memoratum, a quo prima disciplinae in religiosis hausit elementa; eaque tam salutaria, ut Castrus toto vitae cursu mores dignitate plenos retinuerit; domesticae disciplinae fidelis cultor; mirifice affabilis in sermonibus; ad quaevis injuncta munera eximiis conatibus, et toto pectore incumbens; profundis cogitationibus vacans, quidquid insuetum occurreret, ne in rebus agendis erraret, atque ipsum facti poeniteret; religionibus deditus, non quidem iis, quae videntur ab hominibus, et sunt tanquam externum pietatis indumentum, in quibus certe parcus erat; sed iis, quae potissimum Numini placent, quae motus animi domant, ac frangunt, quae veram, et genuinam pietatem a personata discernunt; civis usquequaque bonus, et optime de patria meritus; amicus fidelissimus; litteratus nunquam invidus; alieni meriti laudator oppido justus; Naturae Divinae Theologice investigator, et solide religiosus venerator; Sacrorum Fidei Dogmatum, et Ecclesiastici juris, ubi ubi occasio daretur, etiam apud eos, qui haec labefactare student, interritus, et acerrimus propugnator. Testes appellamus eos, qui cum hoc Sapiente familiariter usi sunt, atque aperte pronuntiare precamur, num haec Augustini Castri verissima sit imago? Bellidus quidem, cujus inter caeteras dotes ea cum primis excellebat, quod mirabiliter internosceret arcanos hominum motus; complures dedit significationes, quanti Castrum tiro-

tironem aestimaverit: nam et eum, ab singulari jam tum prudentia, novitiorum Praefectum constituit; et sermones cum ipso familiariter conserebat, quasi cum emerito viro, juris domestici scientissimo, et longa rerum experientia consummato.

Post tirocinii biennium ad amoeniores literas translatus, incredibile est, quam mentis illustrationem repente in Musarum theatro consecutus sit: hic enim, maturescente jam ingenio, explicuit se se ingens illa eruditio, quam in pueritia, primaque adolescentia sibi comparaverat; et quae ab annis teneris hactenus involuta, et confusa permanserat. Tullium, et Quintilianum ut attente legit, ac serio meditato est, tam accurato studio illis adhaesit; ut perpetui sibi duces, et Magistri fuerint, nec ab eorum lectione vel in postremis canis abstinuerit. Ab ipsis plane didicit perfectam eloquentiae normam, et qualis debeat esse, qui oratoriam artem aggreditur. Et audivimus ab ipso Castro, se tunc aetatis anno vigesimo, cum Tullium profunda meditatione volveret, atque alias animadverteret plura in rebus eloquentiae vitia, quae per ejus aetatis oratores foede serpebant, omnino attonitum obstupuisse, atque ita secum ipso locutum fuisse: *Hi sane oratores, quorum plures ingenio sunt lectissimo, videntur artis oratoriae Magistris operam aliquando dedisse duntaxat eo nomine, quia consuetudo fert, hanc esse partem in cursu studiorum; postea vero penitus negligere, quae didicerant: cum ita publice*

L 4

dicant,

dicant, quasi nullae sint leges, quae dicendi modum praecipiant. Atqui ego totis conabor viribus, ut ab artis oratoriae praeceptis reapse orator efficiar. Quod quanta cum laude consecutus sit, plures Novae Hispaniae civitates meminerint, et nos postea demonstrabimus. Plane natus ad poeseos veneres, hanc amoenissimam litterarum partem et ibi summa cum accuratione, ac voluptate coluit, et, procedente vitae cursu, nunquam dereliquit. Nec leve monumentum est, quanto fuerit in amore Musis, quod in illa vitae litterariae velut infantia primum excogitaverit Cortesiadem canere, sive poema epicum de Ferdinando Cortesio Mexicanorum debellatore. Quod ne juvenili tribuatur arrogantiae, jam tum Gastrus Achillem, et Ulysssem, et Aeneam cum Cortesio conferebat; et Graecos, et Trojanum Hispano sane quam inferiores existimabat: nec aut Tassi Jerusalem, aut Camoensii Lusias, tam nobile poematis argumentum, quam sua Cortesias ipsi videbatur. Tacitus enim mente volutabat tum immensam gloriam, quae Christianae Fidei contigit ab orbe Mexicano debellato; tum novam utriusque hemisphaerii communionem, quae se se mutuo et cognoscebant attonita, et plurimis vinculis connectebant; tum magnam admodum scenae mutationem ubique fere terrarum; tum scientiarum, et artium, et commercii, et rei civilis incrementum, aliaque, quae Mexicum hispanis legibus obedientem consecuta sunt. Quae quidem cognitiones, in adolescentis viginti annorum

rum mente conceptae, liquido probant, illum ad grandia fuisse natum, et ante annos viriles gravitati scientiarum maturatum.

Tanta jam eruditione supra aetatem instructus, ad repetendam de more philosophiam Angelopolim, et post annum grammaticae dictus Magister, Anticariam in Guaxachensibus contendit. In qua quidem urbe, alibi a nobis obiter descripta, latinam dixit orationem, eamque elegantissimam; atque omnibus ordinibus probatissimam; cujus fuit argumentum, plura de Sapientum laude, ac Dignitate in memoriam revocare, ut homines ad litterarum studium allicerentur. Quod bonum omen, et Magisterii magna pollicentis exordium, cum externorum, tum domesticorum oculos in eum convertit; praecipue vero familiarem habuit toto illo biennio Josephum Estradam, tum ibidem philosophiae Magistrum, ab eleganti cum Musis commercio, Juris Canonici scientia, et variarum doctrinarum eruditione in Mexicanis notissimum. Hoc studiorum contubernali, et consiliorum duce, vehementissime desudavit Castrus, ut pluribus litteris mentem, natura praeclaram, et feliciter conformatam, excoleret. Diurna in litteris defatigatio nihil impediabat, quominus semper primam noctis vigiliam, nec raro totam noctem, elucubrando consumeret. Quare summo delibutus gaudio cernebatur, quoties Anticariensis ejus commorationis occurreret mentio; quoniam ibi, ut ajebat, nulla pene intercapidine totum se se litterarum oblectamento tradide-

diderat. In horum sudorum fructibus potissimum laudatae fuerunt *Mictlenses reliquiae in Zapotecbis*, quae latina erat descriptio ruderum, arcis, palatii, Templi, Cryptaeque mirabilis, quae cuncta non procul ab Anticaria cum stupore visuntur, et sunt in paucis, quae remanent Americanae antiquitates. Majorem, et difficiliorem adduxit operam in transferendo Virgilii Tityro ad hispanos hexametros; quod novum hispane cantandi genus, ab Rengifo vix raptim propositum, ab aliquo ex felicibus ingeniis perfici posse, atque executioni dari judicabat. Nam ut studia sua magnam partem collineabat, ut aliquando caneret Cortesiadem; de simili syllabarum exitu, ac de metris, quibus hispane canimus, multa secum ipse, atque admodum intente meditabatur. Ad heroicum argumentum, quod rapiditatem quamdam, et libertatem postulat, nihil accommodatum putabat metrum illud, quas *Octavas* nuncupamus: has enim, velut circino dimetiendas, et octavo quoque cadente versu, ad sensum orationis integrum terminandas, videri sibi, aiebat, in epico carmine, quod in Architectura Gothorum sapor, qui columnas excitabant, unam ex alia, ut tectum contingerent; longe a venusta Graecorum fabrica, quorum columnae simplices, procerae, magnificae consurgebant. Quare pro magno carmine metrum praeferebat, quam *Silvam liberam* vocabulo patrio dicimus: hanc autem, quae versibus constat, quorum major ultra syllabas undecim produci non potest, nimis brevem, et

gustam putabat, et quae omnino non implet heroicam majestatem. Atque olim sane, ad optimi saporis trutinam, hendecasyllabi jocos dicti sunt. Quos Martellianos vocamus; Gallorum delicias, ab ejusdem soni perpetua unitate repellendos existimabat. Quamobrem in ea versuum inopia, experiri aggressus est; num sermo hispanus dare posset hexametros, quorum sonorus, et gravitate plenus concentus apprime consentaneus erat heroicis, quae menteolvebat? Mire delectatus est Suetonii lectione de Claris Grammaticis, quos, ait Romanus ille, nondum inventis latinis accentibus, mensuras Graecorum ad suam linguam traducere conatos esse. Sic Accium, sic Pacuvium, sic Ennium fecisse constat. Et hos imitatus Castrus, hispanis hexametris Virgilii Tityrum cecinit; ut etiam nobilem Anticariam, unde post Magisterii biennium abibat, hexametris, et pentametris eodem vernaculo descripsit. Operae pretium duximus, hos adolescentis laudabiles conatus memorare: nam toto vitae cursu sibi constitit, eosdemque sudores difficultatibus opposuit, quidquid vel amoenae litteraturae, vel majorum scientiarum aggredereetur.

His plenus cogitationibus, anno 1752 Mexicum venit; ubi cum legeret Emmanuelem Stephanum Villegam, hispanum poetam egregio merito, magnopere gavisus est, hunc tanto nomine virum antea tentasse latino metro hispane concinere; quod ipse in suis Anticariae vigiliis fere novum crediderat. Summa cum volupta-

luptate legit opuscula illa, quae Villegas ipse *Latinas* appellavit; quarum venustate allectus, magis, magisque mentem suam confirmavit, posse aliquando in illorum conatuum perfectionem venire magnum aliquod ingenium, cui libeat in ejusmodi desudare. In alium laborem, litteris perquamutilem, convertit animum Castrus, ut Mexicum pervenit: in quam urbem vocatus fuerat, non ut Theologiae vacaret, cujus curriculum, nondum ad Socios aggregatus, absolverat; sed ut Sacerdotio decoraretur, atque inde postremum philosophiae, theologiaeque, pro gradu in Societate obtinendo, periculum adiret. Hoc igitur intervallo inter Magisterium, et sacram Dignitatem, hispane dedit Francisci Verulamii latinum opusculum, sane aureum, cui titulus est: De scientiarum dignitate, atque incremento. Quam Verulamii translationem, summo tunc elaboratam studio, maximopereque utilibus annotationibus exornatam, diversis postea temporibus emendavit, et concinnavit; atque omnino perfectam cum commodasset amico, legerunt plures, et summis laudibus probaverunt, nec tandem auctori restituerunt. Hoc eodem intervallo familiaritatem iniiit cum Josepho Campojo, summa eruditione viro, ut saepius demonstravimus: quae familiaritas, tametsi post modicum temporis interrupto contubernio, magni tamen sibi stetit ad perfectum omnigenae doctrinae saporem, apud nos Castrus asseverabat. Ibi etiam in amicissimis habuit Clavigerum, et Parregnum, cum qui-

quibus litterariae necessitudinis vinculo se se intime copulavit, ut cum Alegrio, Galiano, Davila, Cerdano, et postea cum Abadio, aliisque similis magnitudinis ingeniis; quibus indefesse adnitentibus ad omnigenam eruditionem, salutaris litterarum in Sociis Mexicanis instauratio maturabatur. Castrus ad Sacros Ordines evectus, continuo se se praestitit Societatis ministeriis; quae quidem in Divorum Petri, et Pauli Collegio, ubi commorabatur, ingentis erant oneris, frequentissime confluentibus ex urbe tota, qui Sacris Confessionibus expiari postulabant. Ab hujus muneris assiduitate, necnon a doctrinae copia, maturo judicio, mirabili naturae facilitate, pluribusque aliis dotibus, quae novum Sacerdotem distinguebant; singularem ipsi benevolentiam praestitit Emmanuel Herrera, vir summae prudentiae, Sociorum omnium delitiae, qui tum temporis conspicuum ejus Collegii Magistratum gerebat: quam benevolentiam Herrera litteris ad absentem non interrupte datis postea fovit, et ad suum interitum perpetuavit.

A praedicto periculo multis laudibus cumlatus, ire jubetur Angelopolim, in re pietatis tertio probandus: et statim singularibus ejus dotibus captus fuit Xaverius Solciaga, Queretari natus in Nova Hispania, senex emeritus, cui pares vel doctrina, vel vitae sanctimonia, Societas Mexicana certe paucos bino saeculo numeravit. Hic Solciaga quotidie ad statam horam Castrum conveniebat, ejusque ingenio miri-